Հետազոտականաշխատանք

Կազմակերպությանտվյալներ • Անվանում,հասցե • Տնօրեն • Էլ.հասցե • Հեռախոս	<<Մասնակցայինդպրոց>>կրթականհիմնադրամՎահրամՍողո մոնյանmasnakcayindproc@gmail.com +37493581908
Հետազոտությանթեմա/վերնագիր • Հետազոտությանթեմա	Ռազմահայրենասիրությունը Վարդաշենի միջնակարգդպրոցում
Ուսուցչիտվյալներ • Ա.Ա.Հ. • Մասնագիտություն • Հեռախոս • Էլ.հասցե • Դասավանդվողառարկաներ • Դասարաններ	Ծահքազյան Տիգրան ՌուդոլֆիՆԶՊ–ի ուսուցիչ 077-19-04-77 liuusin@mail.ru «ՆԶՊ» VIII-X II
Ուսումնականհաստատությանտվյալներ • Անվանումը,հասցե • Հեռախոս • էլ.հասցե(տնօրենության) • Webկայքիհասցե	«ՀՀ Արարատի մարզի Վարդաշենի միջնակարգ դպրոց»ՊՈԱԿ Գ.ՎարդաշենՄհերՄկրտչյան11 093-19-08-76 vardashen@schools.am

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.. 3

Գլուխ.1 ԶԻՆՂԵԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ՝ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ

Սովորողների դաստիարակությունը՝ «ՆԶՊ» ուսումնական առարկայի դասավանդման շրջանակներում.. 6

ՆԶՊ-ի դերը՝ սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակութան գործընթացում 13

Եզրակացություններ և առաջարկություններ.. 17

Օգտագործված գրականության ցանկ 18

Նպատակը եւ հետազոտական հարցը	**Հետազոտության նպատակը:** Հետազոտության նպատակն է ցույց տալ ՆԶՊ ուսումնական առարկայի դասավանդման շրջանակներում ուսուցչի կողմից ընտրված մեթոդների ու եղանակների արդյունավետությունը՝ սովորողների ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և արժեքային համակարգի ձևավորման համատեքստում: ՀԱՐՑ–ԻՆչպես ձևավորել հայրենասիրություն ռազմագիտություն դասերին միջին և ավագ դպրոցներում Վարդաշենի միջնակարգ դպրոցի օրինակով:

Ո՞ր առանցքային կոմպետենցիային/կարողունակությանն է ուղղված նպատակի ուսումնասիրությունը	Ինքնաճանաչողական և սոցիալական,քաղաքացիական և ժողովրդագրական կարողունակություններ
Հետազոտության թիրախային խումբը և շրջանակը /քանակ, սեռային բաշխում/	42 աշակերտ,25 աղջիկ,17 տղա
Օգտագործված հետազոտական մեթոդները, գործիքները (օրինակ՝ քանակական հետազոտություն՝ հարցաթերթիկի միջոցով, որակական հետազոտություն՝ խորին հարցազրույցի միջոցով եւ այլն)	Որակական մեթոդներ ,դիտարկման մեթոդ
Հետազոտության իրականացման ժամանակահատվածը	1.09.2023-23. 09.2023

Հետազոտության ընթացքը	

«Սերը դեպի հայրենիքը քաղաքակիրթ մարդու առաջին արժանիքն է»:

Նապոլեոն Բոնապարտ

Մատաղսերնդիդաստիարակությունըուսումնականգործընթացիբաղադրիչներիցէ:Իսկի՞նչէդաստիարակությունըընդհանրապես,որո՞նքենդաստիարակությաննպատակներնուպահանջները,ինչպե՞սկարելիէդաստիարակելայսօրվասովորողներին:Սրանքհարցադրումներեն,որմտահոգումենև'ուսուցիչներին,և'ծնողներին:Իրականում`երեխայիդաստիարակությանգործընթացըբավականերկարուոչդյուրինպրոցեսէ,որտևումէմինչևվերջինիսհասունությունը:Շատհաճախ դաստիարակությունը շփոթում ենք երեխայի համեստ լինելու կամհնազանդությանհետ:Անշուշտ,բնույթովհամեստուհնազանդերեխաներըհեշտկառավարելի են, սակայն դա բնավ չի կարելի կապել դաստիարակության հետ:Դաստիարակությունը ավագ սերնդի կողմից օրինակելի փորձի փոխանցումն է,

նրանցկյանքիինևաշխատանքիննախապատրաստելունպատակով,ինչնանհրաժեշտէառողջհասարակությունձևավորելու համար:Հանրակրթականուսումնականհաստատությունում ուսուցման և դաստիարակության գործընթացներըփոխկապակցված են և լրացնում են միմյանց:

Դաստիարակել`կնշանակի սովորողինտալ լավի, բարու, բարոյականի, բարեվարքության, կյանքի

նկատմամբհանդուրժողականության,պայքարելու,ազնիվուարդարմղումներովապրելուգիտակցում:Որևէդեպքումընդունվածէթիկայինորմերըկամհամակեցությանկանոններըչիկարելիպարտադրելերեխայինբռնության`թեկուզամենատարրականդրսևորումներով:Մեծահասակը`ծնողը,ուսուցիչըկամայլմանկավարժականաշխատողը,պետքէքաջգիտակցի,որդաստիարակությանհիմքումպետքէդրվիբացառապեսդրականօրինակը:Հենցայդդրականօրինակնէ,որկարողէմոտիվացնել սովորողին սիրել ու հարգել ուսուցչին, ընկերոջը, ծնողին,պատկառանքովվերաբերվելհայրենիքին,ազգայինարժեքներին,չծուլանալ,չչարանալ,պահելբարեվարքության կանոնները:

Կարծում եմ, որ այսօրեական իրականությանմեջսովորողն ունի հնարավորություն ինքնուրույն հասկանալու, թե ինչպիսին է ուզում

լինելապագայում,արդյոքցանկանումէսովորելայնքան,որկարողանաարժանապատիվ

մարդմեծանալ,թենրահամարորևէարժեքչունենբարոյականարժեքները,մարդասիրությունննուառողջհարաբերություններըշր
ջապատիհետ:Պայմանավորվածկրթականհամակարգումսովորողիդերիվերանայմամբ,որիհիմքում ընկած է
աշակերտակենտրոն ուսուցումը՝ սովորողին որևէ բան այլևս չիպարտադրվում:

Այսօրվա կրթական համակարգը հաշվի է նստում սովորողի
կամարտահայտությանհետ,ուսուցիչնուղղորդումէ,ցույցտալիսդրականօրինակը,բացորևէպարագայումիրավունքչունիդիմ
ելպարտադրանքիու
«բռնության»:Այսպարագայումսովորողինմնումէվերլուծել,կշռադատել,եզրահանգումներ կատարել՝ դասի ընթացքից
վերցնելով այն ամենը, ինչը կարող էվերջինիսմեջդաստիարակելբարձրմարդկայինհատկանիշներ:

ՀանրակրթականդպրոցումսովորողներիդաստիարակությանմեծագույնչափաբաժինըդրվածէՆԶՊ–իուսուցչիուսերին:Վերջ
ինսիրպատկառելիկերպարով շատ սովորողների համար դառնում է օրինակ, նրա խոսքը արժանանում էհարգանքի, ուստի
զինղեկի աշխատանքից շատ բան է կախված: Կարծում եմ,
որառարկայիբովանդակայինառանձնահատկություններըկարողեննպաստավորպայմաններստեղծելսովորողներիմեջբարձրկ
ամայինհատկանիշներ,կարգապահություն,ռազմահայրենասիրություննուանձնայինվեհորակներդաստիարակելուհամար:Հա
տկապեսկարևորեմհամարումհայրենասիրականդաստիարակությաննառարկայիդասին:Այստեղսովորողինտրվումէհայրենա
ճանաչությանմեծչափաբաժին:Այսառարկայիդասավանդմանշրջանակներումսովորողըծանոթանումէժամանակակիցռազմար
վեստիտեսությունը, այդ համատեքստում գնահատում հակառակորդ դիտարկվող
երկրներիռազմականներուժը,ինչնանչափկարևորէ:

Ժաղովրդականիմաստությաննասումէ.
«Ձերընկերներինմոտպահեք,իսկձերթշնամիներին՝էլավելիմոտ»:Հենցայսգիտակցումըպետքէլինիառանցքայինայսօրվա
սովորողի համար: Գիտելիքներով, կարողություններով
բարձրարժեքային համակարգով զինված մեր մատաղ սերունդը պետք է քաջ գիտակցի, որհենց դրանք են այն եղանակները
նուուղիները,որոնցով կարելի է պաշտպանել հայրենիքն ու հայականությունը, լինել արժանապատիվ
քաղաքացիներ:Թեմայի արդիականությունը պայմանավորվածէ «ՆԶՊ» ուսումնական առարկայի չափորոշիչներով
սահմանված վերջնարդյունքներով,համաձայնորոնց՝ ուսուցիչն ամեն կերպ պետք էսովորողների մեջ
դաստիարակի հայրենասիրություն և դրա վրա հիմնված

Արժեքային համակարգ, ինչը,իմհամոզմամբ, հույժ կարևորէ՝հաշվի առնելով մեր երկրի առջև ծառացած մարտահրավերները:

Հետազոտությանխնդիրը:

- Դիտարկելակտիվուաշակերտակենտրոնուսուցմանդերըսովորողներիազգահայրենասիրականդաստիարակությունըբարձրհենքիվրադնելուտեսանկյունից:
- Ուսումնասիրել առարկայի դասավանդման ընթացքում զինղեկի կատարածհամալ իրդաստիարակչականաշխատանքիդերըսովորողներիմոտարժեքայինհամակարգիձևավորմանգործընթացում:
- Ուսումնասիրելզինղեկիկողմիցիրականացվողդաստիարակչականաշխատանքներիբնույթնուդրանցկատարմանռազմավարությունը:

ԳԼՈՒԽ1ՋԻՆՂԵԿԻԿՈՂՄԻՑԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄԸ՝ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆՋԱՓՈՐ ՈՇԻՉՆԵՐԻՆՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ

1.1 Սովորողներիդաստիարակությունը՝«ՆԶՊ»ուսումնականառարկայի դասավանդմանշրջանակներում

Նորսերնդիդաստիարակությունըմշտապեսգտնվելէժամանակակիցդպրոցիուշադրությանկենտրոնում:Մանկություննու պատանեկությունըկյանքիամենանպաստավորշրջափուլերնենանձիմոտարժեքայինհամակարգիձևավորման, բարձր բարոյական մղումներ արմատավորելու և հայրենասիրությունդաստիարակելուտեսանկյունից,ուստիդաստիարակությանհիմնախնդիրնիրկարևորտեղնէզբաղեց նումհանրակրթությանպետականչափորոշիչներիմեջ:

Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում յուրաքանչյուրուսումնականառարկայիդասավանդմանշրջանակներում՝այդթվումՆԶՊ–ի,անհրաժեշտէ ևհույժկարևորուսումնականթեմաներիդասավանդմանըզուգահեռիրականացնելդաստիարակչականբնույթիաշխատանք ներ՝ձևավորելազգայինավանդույթներիևհաղթանակների նկատմամբհարգանք, արմատավորելբարեվարքությանևէթիկայիկանոնները,սերմանելբարություն,ազնվություն,պատասխանատվությանև բախտագիտությանզգացումներ,այլխոսքով՝տալսովորողներին կյանքի դրական կողմը տեսնելու և դասեր քաղելու հնարավորություն:Աներկբա է, որ հայ դպրոցը դարեր ի վեր, բուն գիտելիքի հաղորդման,կարողություններիևունակություններիզարգացմանըզուգնթաց,գործունեությունէծավալել սովորողներինռազմահայրենասիրականդաստիարակությունտալու,հայրենիքին ծանոթացնելու,մարդկայիննարատները դատապարտելու ևպախարակելուառումով:Այսնպատակներինհասնելուհամարմեծաշխատանքէ տանումնաևՆԶՊառարկայիուսուցիչը:

ՆԶՊ–իդասավանդմանհիմնականնպատակներիցեն՝

- նպաստելհոգեպեսհարուստևսոցիալապեսակտիվկեցվածքովհայքաղաքացուձևավորմանը,
- դեռահասներին հետ պահել զանազան օրինախախտումներից,հայտնաբերելուկանխելդրանցմոտառկավնասակարսովորույթները,
- պահպանել և տարածել ՀՀ պետական խորհրդանիշերի՝ զինանշան, դրոշ,օրհներգբովանդակություննուշանակությունը,

- բարձրացնել աշակերտների՝ ազգային շահերի պաշտպանությանձևավորմանը նպատակաուղղված ռազմահայրենասիրականդաստիարակությունը,
- սովորողների մեջ սերմանել հանդուրժողական և հարգալիցվերաբերմունքշրջապատինկատմամբ,
- յուրաքանչյուրսովորողիմոտարմատավորելսեփականազգիպատմությանուպետությանկայացմանգործումիրմասնակցությանկարևորություննուդրաիրականհնարավորությունը,
- նպաստելդպրոցումբարոյահոգեբանականառողջմթնոլորտին,
- կառավարելդեռահասներիանկանոնվարքագիծը,
- խրախուսել սովորողների ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը,լավ օրինակների ցուցադրմամբ հնարավորություն ստեղծել սովորողներիհամարսեփականսխալներըգիտակցելու,
- նպաստել դպրոցում հայրենասիրական դաստիարակության համակարգիկայացմանը,դրաարդյունավետգործունեությանմշտականկատարելագործմանը,
- ծանոթացնելուսովորողներինռազմականգործին,հարևանպետություններիբանակայինուռազմականառանձնահատկություններին,կարողություններին:

Դաստիարակչականաշխատանքը՝որպեսշարունակականևերկարատևգործընթաց,բավականընդգրկունէ:Պետականպատվերիհիմքումդրվածէհասարակությանմեջայնպիսիքաղաքացուձևավորմանխնդիրը,որնիրգործողություններովումղունմներովպիտանիկլինիպետությանըևհասարակությանը:Հանրակրթականդպրոցներիններկայացվողժամանակակիցպահանջներիիրականացումընորխնդիրներէառաջադրումուսումնականառարկաներիդասավանդմանընթացքում:Հանրակրթականդպրոցիգործողծրագրերումևչափորոշիչներումհատուկուշադրություննէդարձվումուսումնականգործընթացիայնպիսիկառուցմանը,որըապահովումէոչմիայնգիտելիքներիձեռքբերումը, այլ նաև սովորողների մոտ առարկաների, երևույթների,

արժեքներիընկալման,վերլուծման,ընդհանրացմանգործընթացներիձևավորումըև,ամենակարևորը,գործնականումայդգիտելիքներիկիրառումը:

Անձիհամակողմանիզարգացումնիրենիցենթադրումէ,որցանկացածդժվարությունմարդկարողէկառավարել՝հենվելովիրիմացականուգործառական

ներուժի, ինչպես նաև արժեքային համակարգի վրա: Հենց սրանով էպայմանավորվածկրթությանարդիականացմանգործընթացը,որիհիմնականնպատակն է ունենալ ինքնուրույն, նախաձեռնող, նորարար ու հայրենասերսովորող: Սովորողների ուսուցման ու դաստիարակության առաջնայինպատասխանատունհարակրթականուսումնականհաստատություննէ,ուսուցիչը,ճիշտ պլանավորած դասը, որտեղ սովորողը կարողէ բացահայտել աշխարհն ու ինքնիրեն:Կարողեմարձանագրել,որկրթությանցանկացածոլորտումանհնարէորևէբարեփոխումիրականացնելառանցուսուցչիմասնակցությանևաջակցության:Պայմանավորվածժամանակակիցաշխարհիմարտահրավերներով՝այսօրառավելքաներբեք,ուսուցիչըպետքէզիտակցիբարեփոխումներիանհրաժեշտությունըևդրանցումիրմասնակցությանկարևորությունը,ձեռքբերիուզարգացնիայնպիսիմասնագիտականանհրաժեշտպատրաստվածությունևբարոյականորակներ,որոնքթույլկտանկառավարելիդարձնելդասարանը,հաղորդելարժանահավատգիտելիքներ,ձևավորելարժեհամակարգ:Անշուտ,դասըվարելը,գիտելիքտալըուսուցչի՝օրենքովամրագրվածպարտականություննէ,այնուամենայնիվուսուցիչըիրաշխատանքըչպետքէդիտարկիորպեսպարտավորություն,հակառակը՝նապետքէսիրիուգնահատիիրսովորողներին,անդադարինքնակրթվիունորիհմտություններձեռքբերի,որպեսզիդասապրոցեսնանցնիհետաքրքիրուբովանդակալից,իսկսովորողնիրենկարևորուպաշտպանվածզգադասին:

«Հանրակրթականդպրոցիուսուցիչըպարտավորէ.հետևողականորենկատարելագործելիրառարկայականևմասնագիտականգիտելիքներնուհմտությունները,իրականացնելստեղծագործականևհետազոտականաշխատանքներ[1]»:Կրթությանորակիբարձրացման,սովորողիմեջառաջնայինկարողություններիձևավորմանհամարկարևորէնաևկրթությանբովանդակությունը:Կրթությանբովանդակությունընորմատիվայինփաստաթղթերի,ուսումնականնյութերիամբողջությունն է,որիմեջամփոփվածէի՞նչենքսովորեցնում հարցը: Այդ հարցը հատկապես էական է դառնում արագ փոփոխվողաշխարհում,քանիորժամանակիպահանջներինչհամապատասխանողբովանդակությունըչիկարողմոտիվացնելայսօրվասովորողին[2]:

[1] https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=74345ՀՀ հանրակրթության մասին օրենք, հոդված27,կետ5:

[2] https://www.moj.am/storage/uploads/00.Ardir_6.pdfՈւսուցիչներիմասնագիտականզարգացմանևկրթությանբովանդակությանգնահատումը՝ՀՀՀանրակրթությանբարեփոխումներիհամատեքստում,Երևան2013,էջ13:

Կրթությանկարևորությունըգնահատելով՝պետքէընդունենք,որկրթությանմիջոցով կարելի է հասնել հասարակական մտածողության, հոգևոր–բարոյական ևմշակութայինարժեքներիզարգացման,ռազմահայրենասիրականզգացմունքներիարժևորման:Գաղտնիքչէ,որմարդնիր գիտելիքիկարողություններիուհմտություններիհիմնականպաշարըստանումէհանրակրթականուսումնականհաստատությունում,որտեղկայանումէանձիկրթականուդաստիարակչականառանցքային գործընթացը, ուստի հենց այստեղ է, մանուկը, պատանին, դեռահասըսկսում գործել ինքնուրույն, հանդես գալ նախաձեռնողի դերում, ճանաչում ու սիրումիրհայրենիքը,փորձումծավալելհայրենասիրականգործունեություն՝իշահհայրենիքիհզորացման:

Հաշվի առնելով առարկայի առանձնահատկությունները՝ կարծում ենք, որ գինդեկըլայնհնարավորություններունիառարկայիընթացքումհետաքրքրելսովորողին,ուսուցմանգործընթացըկապելկյանքիմիշարքերևույթներիուիրավիճակներիհետ, ոչ միայն խոսել հայրենասիրության, մարդկային բարձր արժեքների մասին, այլնաև ցույց տալ օրինակներով, սովորողի վրա դնել պարտականություններ: Այստեղշատկարևորէնաևուսումնականառարկայիշրջանակներումիրականացվողարտադասարանական դասերն ու գործնական պարապունքները: ՆԶՊ առարկայիդասավանդմանընթացքումզարգանումէերիտասարդներիորոշակիկարողություններուձևավորումհմտություններ՝հստակգործելուայնպիսիծայրահեղիրավիճակներում,ինչպիսիքեն՝մարտականգործողություններըկամարտակարգ այլիրավիճակներ:

Նմանպատրաստությունը,նախնականփորձիշնորհիվձեռքբերածգիտելիքներընհնարավորությունենտալիսսովորողներինհոգեբանորենպատրաստլինելարտակարգիրավիճակներին,բարդիրադրությունումոչմիայնպահպանելսեփականկյանքնուառողջությունը,այլևարագուարդյունավետիրականացնելմարտականկամայլառաջադրանքներ։ՆԶՊառարկայիուսուցումըուղղվածէնաևհատուկվարժանքներովսովորողներիբարոյահոգեբանականհատկանիշներիձևավորմանն ու ուժեղացմանը (հայրենասիրություն, կարգապահություն,պատասխանատվություն, ինքնավստահություն, կոլեկտիվիզմ), որոշակիունակությունների զարգացմանը և նոր կարողությունների առաջացմանը(ֆիզիկականունակություններ,ֆիզիոլոգիականհատկանիշներ,հիշողության,ուշադրությանկենտրոնացումուփոխատեղում,վերլուծականմտածողություն)[3]:ՆԶՊառարկայիդասավանդմանհաջորդառաքելությունըսովորողների մեջ խնդիրներըհաղթահարելուունակություններիձևավորումնէ,ինքնավերահսկվող,

[3]https://escs.am/am/news/7884ՀՀԿԳՄՍպաշտոնականկայք:

ինքնազարգացող մարդ, քաղաքացի կերտելն է: Բնականաբար, մարդու ձեռք բերածգիտելիքներըկարողություններնուհմտությունները,նրաստեղծագործականպոտենցիալը ամենից առաջ ծառայում են իր ժողովրդի ու հայրենիքի պահանջներին:Ահաայսգիտակցումնէ,որհարկավորէարմատավորելսովորողների աշխարհայացքիմեջ:Ժամանակակիցմանկավարժությունըկրթականգործընթացում տարբերակումէերկուսուբյեկտ:Ուսուցմանընթացքումթե՛ուսուցիչը,թե՛աշակերտըփոխգործունհարաբերություններիմեջեն,այսինքն՝ընդունվածսուբյեկտ—օբյեկտգծապատկերինփոխարինումէսուբյեկտ—սուբյեկտժամանակակիցգծապատկերը[4]:

Ստացվումէ,որաշակերտակենտրոնուսուցումըսովորողինդարձնումէկրթականհամակարգի գործընկերային կողմ: Այսպես սովորողը պասիվ դաշտից դուրս է գալիս,հնարավորությունէունենումավելիշատխոսել,կարծիքհայտնել,այլխոսքով՝ուսուցչիևդասընկերներիհետհամագործակցելովդառնումէէլավելիինքնուրույնունախաձեռնող:Կարծումեմ,որնմանօրինակկրթականմոտեցումըթույլէտալիս,որսովորողնինքըհետազոտի,փնտրի,գտնիուվերլուծիերևույթիդրականուբացասականկողմերը:Ինքնուրույնդատողություններիկատարումընպաստումէսովորողներիմտամիշարքկարողություններիզարգացմանը,այդթվում՝դաստիարակում է ինքնաբավ ու պատասխանատու անձնավորությունը:Այդուհանդերձ,նկատեմ,որդեռահասությանտարիքիսովորողները,երբեմնշեղվումենհասարակական համակցությանընդունվածկանոններիցևթույլենտալիսզանցանքներ,երբեմնէլհանցանքներ:Այսպիսիդեպքումընտանիքիանդամները,կրթօջախներիաշխատողները,հասարակությունը,պետությունըզբաղվումենզանցառուիկամհանցագործիվերադաստիարակությամբ:Դաստիարակությանգործընթացումարդյունքներնուղղակիորենկախումունենդաստիարակությանտարբերեղանակների,ձևերիումեթոդներիներդաշնակևճկունկիրառումից,ևայսհամատեքստումառանցքայիննշանակությունունիՆԶՊառարկայիուսուցչիդերակատարումը,ուստիևվերջինիսօրինակելիվարքը,հայրենասիրականմեծզգացմունքները,բարոյականնկարագիրըպետքէուղենիշդառնանաննորուվտանգավոր աշխարհում կյանքի դասեր առնող երիտասարդների համար:Համակողմանիզարգացածսերունդունենալուհանգամանքովպայմանավորված՝հաճախնդիրէպատկերացնելխնդրիլուծումըմեկուսումնականառարկայիշրջանակներում,ուստիուսուցմանտեսությունումև

[4]Վ.Ջաքարյան,Հ.Ափյան,Մանկավարժականմիտք,Բազմաբնույթմտածողությանտեսության կիրառությանհնարավորությունըուսուցմանգործընթացում,Երևան,2014,էջ12:

պրակտիկայումօգտագործումենմիջառարկայականընդհանրացումներ:ՆԶՊառարկայիդասավանդմանշրջանակներում ուսուցիչըհաճախէստեղծումմիջառարկայականկապերայլառարկաներիհետ:Այսկերպուսուցչի՝դաստիարակելուկարևորագույնառաքելությունըավելիակնառուէդառնումսովորողներիհամար:Առարկայականինտեգրումըսովորողներինտալիսէհամակողմանիգիտելիքներկուտակելու, դրանքկյանքիայլևայլիրավիճակներումկիրառելուլայնհնարավորություններ:Ֆիզիկայի,աշխարհագրությանուպատմությանհետմիջառարկայականկապերիստեղծումըՆԶՊառարկայիդասավանդման ընթացքում զարգացնում է սովորողների մետաճանաչողությունն ուգործնականկարողությունները,դաստիարակումհարգանքաշխատանքինկատմամբ: Ռազմադաշտային պարապմունքների ընթացքում այդ կապերն առավելցայտունուառարկայականեն,քանիորսովորողներըանմիջապեսշփվումենբնությանհետ,սովորումհաղթահարելդժվարությունները,ծանոթանումենտեղանքին,այդտեղանկապատմամշակութայինվայրերին: ՆԶՊառարկայիցգործնականդասերըսովորողներիմեջզարգացնումենմիշարքկարողունակություններ,որոնցիցեն.

- զինվորականպատրաստությանհիմունքներիվերաբերյալգիտելիքներիխորացումնուհամակարգումը,
- մարտականևայլարտակարգիրավիճակներումանհրաժեշտկարողությունների ձեռքբերում և հմտությունների զարգացում, գիտելիքներիյուրացումևոլորտիտարբերկողմերիվերաբերյալընդհանուրպատկերացումներիձևավորում,
- հայրենիքի պաշտպանության գործին անվերապահ պատրաստակամությանձևավորում,
- հայրենիքիպաշտպանությանըմիտված՝սովորողներիմասնագիտականկողմնորոշում (ռազմական, ռազմատեխնիկական, ռազմաարդյունաբերական,տեղեկատվականանվտանգության,ռազմականբժշկության,արտակարգիրավիճակներ),
- լեռնայինպատրաստությանհիմունքներիծանոթացում
- ստեղծագործականունակությունների,ռազմագիտականերևույթներըբացատրելուևտարբերբնագավառներումկիրառելու,սեփականգործունեությանհետևանքներըկանխատեսելուկարողություններիևհմտությունների զարգացումը,

- կրթությունըռազմականուղղությամբշարունակելուհամարանհրաժեշտհիմքերիապահովումը[5]:

ՆԶՊ առարկայի դասավանդումը շատ կարևոր է նաև բանակ-դպրոցական կապիհամրապնդման,սովորողներինբանակիկյանքինինավելիմոտիկիցծանոթացնելուառումով:Հաճախդասնանցկացվումե նդասարանիցդուրս՝իրականացնելովշարայինուգործնականպարապունքներ:Այսհամատեքստումվերջիններսծանոթան ումենինքնաձիգիկառուցվածքին,օգտագործմաննու անվտանգայինկանոններին,մասնակցումենհրաձգությանպարապունքներին,սովորումենշարային պատրաստության հիմնական կանոնները: Ստացվում է, որ ՆԶՊ առարկայիդասավանդումըհամապետականկարևորագույնխնդիրէլուծում՝նախազորակոչայինտարիքիպատանիներին նախապատրաստելովզինվորականծառայության,ինչպեսնաևնպաստումէֆիզիկապեսևբարոյապեսառողջ,բազմակողմա նիզարգացածերիտասարդներդաստիարակելուն:

Այսպիսով,կարողեմվստահաբարասել,որհանրակրթականդպրոցներումդասավանդվող մնացած առարկաների կողքին իր ուրույն դերն ու նշանակությունըմատաղ սերնդի կրթության և դաստիարակության գործում ունի նաև ՆԶՊ-ն: Մեծ էառարկայինշանակությունըհատկապեսսովորողներիհայրենաճանաչությանբարձրացման և ռազմահայրենասիրական դաստիարակության և սովորողների մեջբարձրուվեհարժեհամակարգձևավորելուգործում:

[5]https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdfՆԶՊառարկայի փորձնականչափորոշիչևծրագրեր,(8-12-րդդասարաններ):

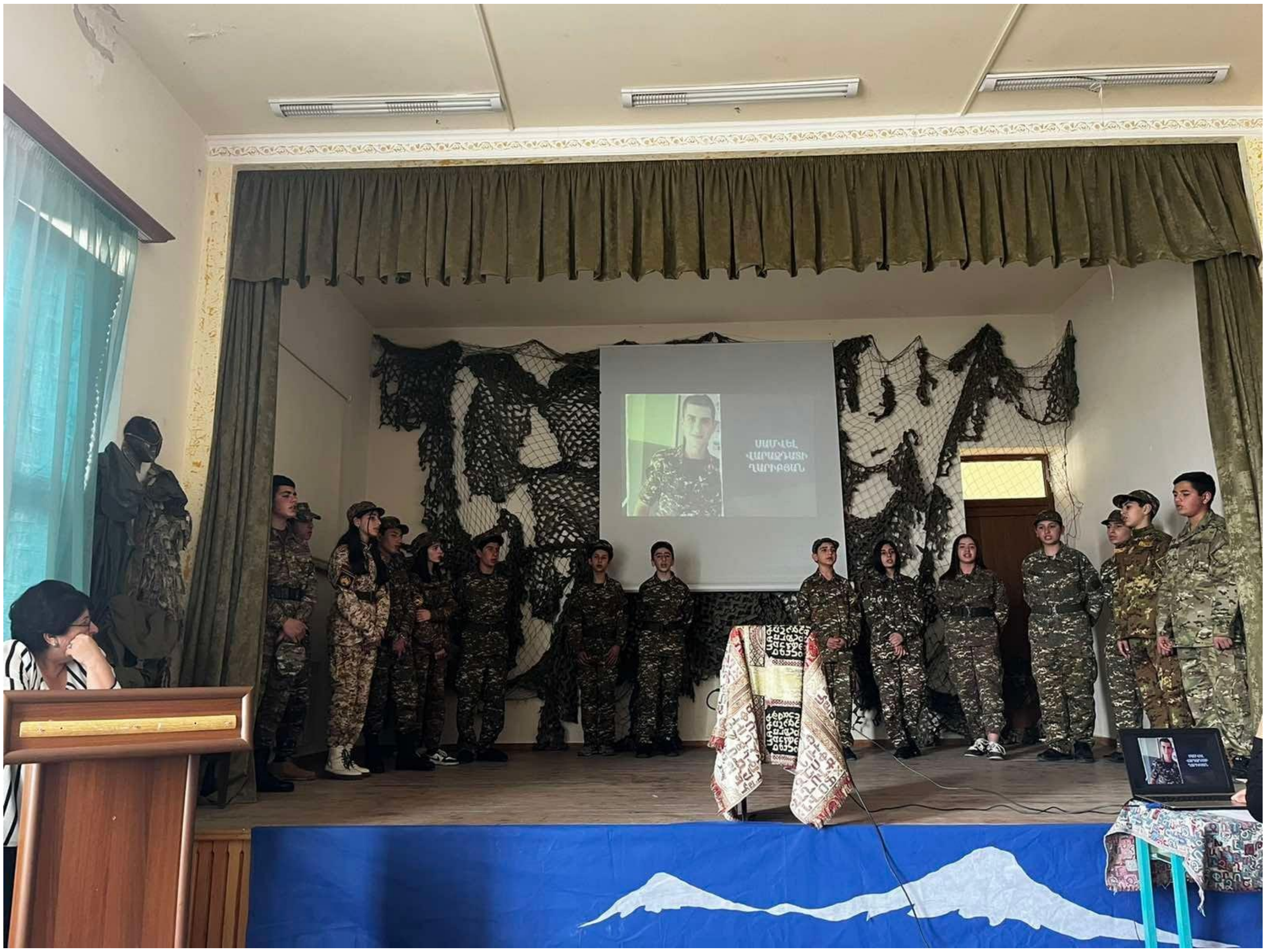
ՍԱՄՎԵԼ
ՎԱՐԱԶԴԱՏԻ
ԴԱՐԻԲՅԱՆ

1.2 ՆԶՊ-իդերը`սովորողներիռազմահայրենասիրականդաստիարակության գործընթացում

Սովորողներիռազմահայրենասիրականդաստիարակությանհամարդպրոցներումհիմքեն ծառայումմիշարքուսումնականառարկաներ,որոնցիցեն` «ՆԶՊ», «ՀԺՊ» և «Ֆիզկուլտուրան»: Դատելով վերոբերյալից` կարող եմ կատարելեզրահանգում այն մասին, որ սովորողների հայրենասիրական դաստիարակությանմասովբեռնընկնումէայդառարկաներըդասավանդողուսուցիչներիվրա:Անտարակուսելի է այն հանգամանքը, որ խնդիրն աստիճանաբար դառնում է ավելիօրհասական:

Անշուշտ,հայրենիքըմիայնհողնուջուրըչէ,ինչըպետքէանվերապահորենպաշտպանել, հայրենիքը նաև մի մեծ տուն է, ընտանիք, որը հարկավոր է ծաղկեցնել,շենացնելուզարգացնել:Հայրենիքըպիտիյուրաքանչյուրհայիհամարլինիհպարտությանուպատվիխորհրդանիշ,այնպետքէսիրելոչթեխոսքով,այլհայրենանվեր գործերով: Հենց այս գաղափարները պետք է դրվեն մատաղ սերնդիդաստիարակության հենքում, և դպրոցն այս առումով ունի իր առյուծի բաժինը: Այսգիտակցումնայսօր,իհարկե,ունիհամաժողովրդականբնույթ,քանզիհայրենասիրականդաստիարակությունընաևհայընտանիքիմեծագույնհիմնասյուննէ: Հայրենասիրությունը կարելի է ձևակերպել որպես հասարակականկյանքիևպետությանբոլորոլորտներինբնորոշառավելնշանակալի,անգերազանցելի արժեքների համակարգ, ինչը հանդիսանում է անձի կարևորագույնհոգևորսեփականությունննուբնութագրումէնրազարգացմանբարձրագույն մակարդակը և դրսևորվում ինքնիրացման ակտիվ գործընթացում` ի շահ հայրենիքիբարօրության[6]»:

Եթե հաշվի առնենք պատմաքաղաքական իրավիճակը և մեր երկրի առաջ կանգնածմարտահիրավերները,հարկէնկատել,որսովորողը`ապագազինվորը,բժիշկը,ուսուցիչը,պետքէքաջգիտակցի,թեհանունինչարժեքներիէայսօրգիտելիքկուտակում,ինչկարևորառաքելությունկաիրվրադրված:Ավելին`սովորողըպետքէհասկանա,որմիայնզենքովչէ նպաշտպանումհայրենիքը.հայրենիքընախևառաջ պետք է հզոր լինի իր մարդկային

ներուժով, ամեն մեկը պետք է գիտակցի, որայսօրվաստացածկայունգիտելիքնապագայումկարողէներդնելիրերկրիզարգացման,գիտությանուտեխնիկայիառաջընթացիհամար՝թիկունքնամուրպահելուզինվորիմեջքնամրապնդելունպատակով:

[6] .http://www.hayzinvor.am/33565.html

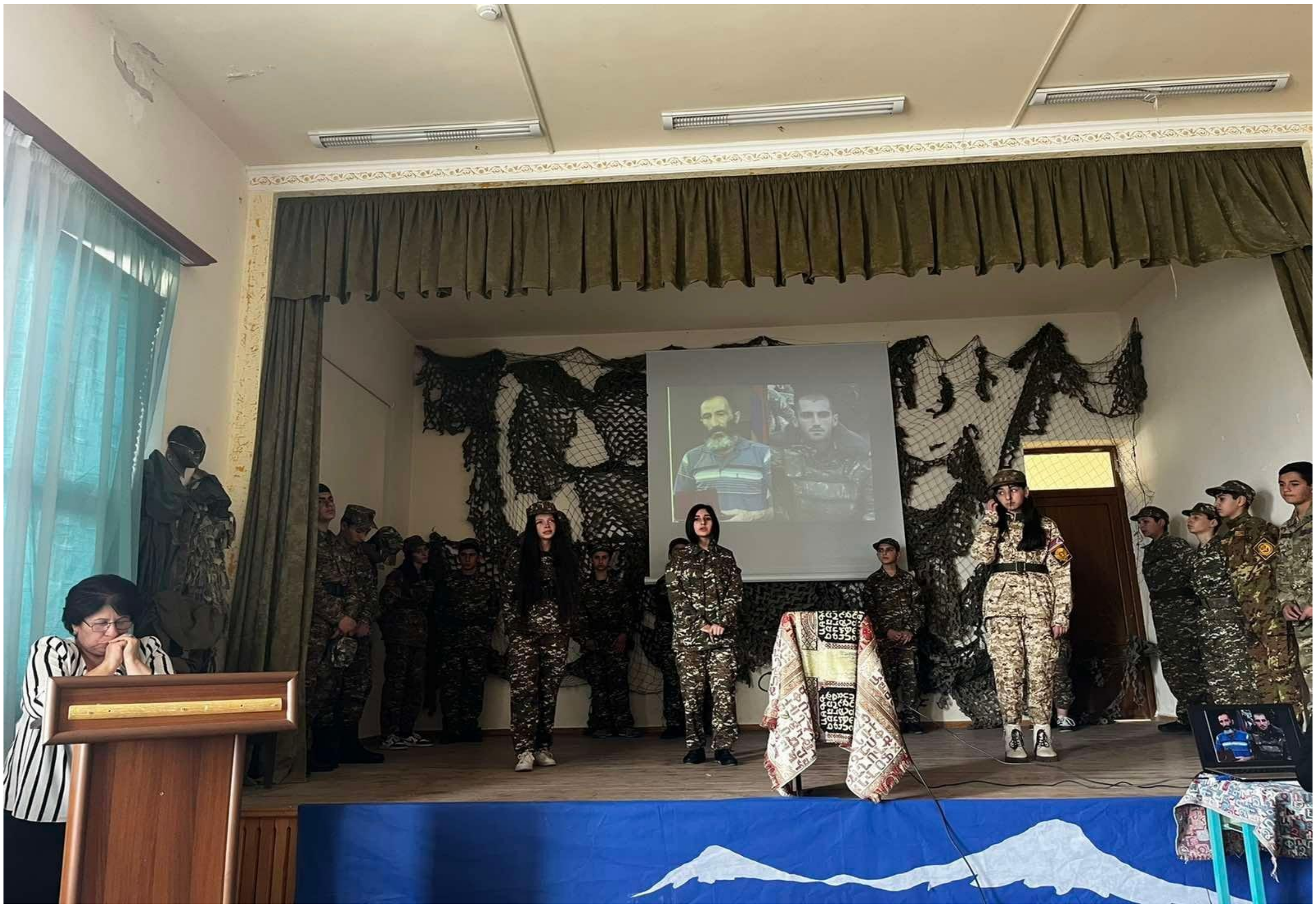

ՆԶՊ առարկայի դասավանդման ընթացքում սովորողի համար պետք է տեսանելի ուշոշոփելիդարձնելհայրենասիրականդաստիարակությանդերը,նապետքէհասկանա,որբ արոյականնհայրենասիրականդաստիարակությունըհանրայինգիտակցությանհիմնասյո ւննէ,որիվրաէհիմնվածմերպետությանկենսունակությունը:

Գիտակցելովայսխնդրիհրատապությունըներկափուլում՝անհրաժեշտէհասկանալ,որդպր ոցահասակներիանհատականկազմավորումըպարզապեսանհնար է առանց հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակության: Պետք էհաշվի առնել, որ յուրաքանչյուր երեխա զգում է զգացմունքների օգնությամբ իրենշրջապատողիրականությունը:Ահա,թեինչու՝աճողսերնդիհայրենասիրականդաստի արակությունը պետք է սկսվի սիրո և հարգանքի դրսևորումներով՝ դեպի իրհայրենիքաղաքը,երկիրը:Սովորողներիռազմահայրենասիրականդաստիարակություն ըպետքէիրականացվիանընդհատ:

Սովորողինպետքէջերմություն,հոգի,ուստիդպրոցըպետքէնրահամար դառնահայրենագիտությանևյհայրենասիրությանտաճար:Սրտիևմտքիկրակովէպետքխո սելհայրենիերկրիմասին՝հրահրելովհայրենիքիպաշտամունքըերեխաներիհոգիներում:

Պատմությունը բաբախուն սիրտ է: Սիրտ է պետք դնել դասերի մեջ,սիրտ,ոչթեցամաքանցքեր,թվեր,անուններ:Մերնորսերունդըպետքէդասերառնիպատ մությունիցևչմոռանահերոսներիպատգամը՝հպարտզգան,որիազարամյակներիխորքիցե կողտաղանդաշատևստեղծագործհայժողովրդիզավակներեն:[7]

Ռազմահայրենասիրականդաստիարակությունըպետքէդառնահամաժողովրդական նպատակ, դրան ուղղված քայլերը պետք է իրականացվեն ոչմիայն ՆԶՊ առարկայի, այլ նաև մյուս ուսումնական առարկաների դասավանդմանընթացքում:Այսհամատեքստումպետքէհստակերևադպրոց-ընտանիքամ ուրկապը,ևսովորողիդաստիարակությանհենքըերկուստեքպետքէունենանույննպատակ ը՝ունենալհայրենասիրականգաղափարներովտոգորված,ազգիուհայրենիքի հարկն իմացող սերունդ: Յայրենասիրական դաստիարակությունն ամուրհենքի վրա դնելու համար առանցքային նշանակություն ունի, թե ՆԶՊ առարկայիդասավանդմանշրջանակներումուսուցիչնինչպիսիմեթոդամանկավարժական հնարներիէդիմումսովորողինմոտիվացնելու,դեպիդասըվերջինիսհետաքրքրություննավ

ելացնելու,պասիվդաշտիցակտիվդաշտբերելուհամար:Ինչպեսնշելէի,կրթականբարենպաստմիջավայրիստեղծմանանհրաժեշտությունը

[7] http://ijevan.ysu.am/wp-content/uploads/2015/05/Joxovacu-Text-354.pdfՆ.Դավթյան,«Սովորողների հայրենասիրականդաստիարակությանիրականացմանուղիները»,Վանաձոր,2015,էջ48:

պահանջում է ուսուցման ավանդական մոտեցումների վերանայում և սովորողի դերիուգործառույթներիվերարժևորում:Նորարարականմեթոդամանկավարժականհետա քրքիր հնարներով հագեցած, դաս սովորողը պահանջում է բոլորառարկաները դասավանդող ուսուցիչներից՝ այդ թվում ՆԶՊ առարկայի ուսուցչից:Ստացվումէ,աշակերտակենտրոնուսուցմաններդրումըինարավորությունկտա սովորողինդառնալդասիընթացքիկենտրոնականսուբյեկտը,նակդադարիհիմնականումլս ողիիրդերումլինել,կսովորի,կսովորեցնի,կհետազոտի՝ամրապնդելով մի շարք կենսական նշանակության հմտություններ ուկարողություններ ևս:Այստեղշատկարևորէ,որսովորողնինքնուրունգնահատիառարկայիղստացածգիտելիքն ուհմտությունը,նաևռազմահայրենասիրականզգացմունքներիգիտակցումը:Անուրանալի էդպրոցիդերը,որտեղսովորողնանցկացնումէիրկյանքիկարևորագույնտարիներիմիմասը ևհենցայդտարիներինէլնադառնումէսեռահասուն,առավելգիտակից,ինքնուրույնորոշում ներկայացնելուունակորոշակի արժեքներ կրող:Այդ առումով,և՛ուսուցիչները,և՛դպրոցի հոգեբանը, և՛, հատկապես, զինղեկը կարևոր առաքելություն ունեն:Ռազմահայրենասիրությունըսովորողներիգաղափարականմակարդակիբարձրացմ ան անհրաժեշտ միջոցներից է: Հայրենասիրություն սերմանելնամենաբարդխնդիրներիցէ,որիարդյունքըմիանգամիցչիերևում:Ապագահայզի նվորը պետք է գիտակցի, որ իր երկիրը երբեք անարդար պատերազմներչի վարել,որիրպարտքնէհայրենիքըպաշտպանելթշնամիներիցուկռվելպատմականանարդա րությանդեմ:Այսառանցքայինգաղափարներին հասնելու համարՆԶՊ-իդասաժամը պետք է ունենա աշակերտակենտրոն բնույթ, հագեցած լինիփոխգործունմեթոդականհնարներով,ինչըթույլկտասովորողինազատվելտարբերտե սակներիբարդույթներից,դասինիրենկարևորզգա,անկաշկանդարտահայտիիրկարծիքը:

Այսպիսով,կարողեմարձանագրել,որՆԶՊ-իուսուցումըհանրակրթականդպրոցումկարողէո ւնենալբարձրարդյունավետություն,եթեուսուցումըզուգորդվում է ակտիվ մեթոդական հնարներով: Իհարկե, ավանդական եղանակովնույնպես կարելի է վարել դասը, այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով ժամանակակիցսովորողների պահանջմունքները, կարծում եմ, որ ավելի շատ պետք է լսելի լինի

հենցնրանցխոսքը,իրենքպետքէբացահայտենայսկամայնիմտությունը,կարողությունննու գիտելիքը:

Հայրենիքըսիրելնուհարգելըպետքէչպարտադրել,մատաղսերունդը,վստահաբար,ունիայ նմոտիվացիան,որիրհայրենիքնամենալավուամենիցհարազատվայրնէաշխարհիերեսին:

ԱՆԿԱԽ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՅՈՑ
ԲԱՆԱԿ
REDMI NOTE 8
AI QUAD CAMERA

Հույսունեմ,որսույնհետազոտությունըխթանկհանդիսանաիմմանկավարժական գործունեությանհամար, ասովորողներիմեջավելիբարձրմակարդակիհասցնելսերնուպատասխանատվությանզգացումըդեպիմերբոլորիհայրենիքը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ՆԶՊ առարկայի դասավանդման և այդ համատեքստում սովորողների դաստիարակության պլանավորման և աշխատանքների կազմակերպման գործում մեծ դեր ունի առարկայի ուսուցիչը՝ զինղեկը, ով իր մարդկային կերպարով, հայրենասիրական գաղափարներով,

զինվորական պահանջկոտությամբ և կարգապահությամբ , ինչպես նաև անձնական օրինակով մեծ դեր է խաղում սովորողների և մանկավարժական կոլեկտիվի կարգապահության ամրապնդման և բանակ–հասարակություն կապերի սերտացման գործում: Կրթության զարգացման գլխավոր նպատակն է կրթական այնպիսի համակարգի ձևավորումը, որը յուրաքանչյուր քաղաքացու կյանքի բոլոր փուլերում հնարավորություն է տալիս ստանալ իր պահանջմունքներին, մտավոր կարողություններին ու ձգտումներին համապատասխան որակյալ կրթություն, բավարարում է տնտեսության ու հասարակության պահանջները, լիարժեք ծառայում է ազգային շահերին: Հենց այս ուսումական առարկան իր բովանդակությամբ և չափորոշչային վերջարդյունքների սահմանված պահանջներով ունակ է սովորողների համար լինել օրինակելի ու հայրենասեր քաղաքացի դաստիարակելու արդյունավետ միջոց:

Անդրադառնալով դասավանդման եղանակներին՝ կցանկանամ վերահաստատել իմ այն պնդումը, որ ծավալուն ու երկար շարադրանքը, ուսուցչակենտրոն ուսուցումը ոչ միշտ է հանգեցնում այն վերջնարդյունքներին, որոնք սահմանված են կրթության պետական չափորոշչով, ուստի կարծում եմ՝ պետք է վերանայել սովորողի դերը դասի ընթացքում: Կարևոր եմ համարում նաև այն միջավայրը, որում աշակերտը իրեն ապահով ու հանգիստ կզգա, հետևաբար ստացած գիտելիքը կարող է հեշտությամբ ընկալվել ու մնայուն դառնալ: Անշուշտ, թվարկածս հմտություններն ու կարողությունները սովորողը ձեռք կբերի այն պարագայում, երբ ուսուցիչը ճիշտ ու կառուցողական է վարում դասը՝ հաշվի են առնված սովորողների անհատական պահանջմունքները, դասը հագեցած է դիդակտիկ նյութերով ու զննական պարագաներով, դասին կիրառվում են մի շարք ակտիվ մեթոդներ, որոնք կարող են ոգևորել սովորողին ու պահել ակտիվ դաշտում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=74345 ՀՀ հանրակրթության մասին օրենք:
2. https://www.moj.am/storage/uploads/00.Ardir_6.pdf Ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման և կրթության բովանդակության գնահատումը՝ ՀՀ հանրակրթության բարեփոխումների համատեքստում, Երևան 2013:
3. https://escs.am/am/news/7884 ՀՀ ԿԳՄՍ պաշտոնական կայք:
4. Վ. Զաքարյան, Հ. Ափյան, Մանկավարժական միտք, Բազմաբնույթ մտածողության տեսության կիրառության հնարավորությունը ուսուցման գործընթացում,Երևան, 2014:
5. https://escs.am/files/files/2021-05-06/114a72e4ebca1a68bcd63c2e091ccc9f.pdf ՆԶՊ առարկայի փորձնական չափորոշիչ և ծրագրեր, (8-12-րդդասարաններ):
6. http://www.hayzinvor.am/33565.html «Հայզինվոր» պաշտոնական կայք:
7. http://ijevan.ysu.am/wp-content/uploads/2015/05/Joxovacu-Text-354.pdf Ն. Դավթյան, «Սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության իրականացման ուղիները», Վանաձոր, 2015: